

УДК 338.48(481)

Аксьонов С.С.¹, Корнієнко О.М.²

¹ студент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² канд. екон. наук, доцент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ НОРВЕГІЇ

Норвегія є однією з найбільш екологічно стабільних і водночас економічно залежних від природних ресурсів країн Північної Європи. Туристичний потенціал її природних ландшафтів – фіордів, гірських масивів, льодовиків і прибережних екосистем – формує основу національного бренду «Nature-Based Norway». Проте зростання туристичних потоків, особливо у постпандемічний період, створює виклики для збереження екологічного балансу, регіональної рівноваги та якості туристичних послуг [1].

Природні ландшафти Норвегії – фіорди, Арктика, льодовики, гори та національні парки – створюють високу туристичну цінність. Одночасно з цим, збільшення числа туристів, зростання круїзного руху та розбудова туристичної інфраструктури збільшують екологічне навантаження, яке може перетворити конкурентну перевагу у прямий ризик деградації природних ресурсів.

Приклади з Fjord Norway засвідчують, що важливою складовою є сприйняття та активна участь локальних менеджерів дестинацій у практиках сталого розвитку. У Svalbard проведені дослідження показують, що екологічне управління та політика місцевого уряду зобов'язана балансувати з кліматичними викликами, оскільки зміни клімату вже змінюють сезонність і природні умови екосистем [2].

Аналіз у Fjord Norway показує, що туристичний попит може

перевищувати екологічну пропозицію – у деяких випадках попит відвідувачів складає до 17% від екологічного ресурсу, а надмірне перевищення (overshoot) до 57%. Це означає, що без змін у менеджменті існуючий рівень навантаження є нестійким.

Туризм приносить значні економічні вигоди: доходи, зайнятість, інвестиції. Однак, розвиток будівництва, друкованих або цифрових кампаній збільшує тиск на природне середовище, особливо в охоронних зонах. Дослідження «The Fjords of the Future» підкреслюють, що круїзний туризм має потенціал для економічного зиску, але потребує жорсткішого екологічного регулювання і дотримання законодавства.

У Svalbard виявлені випадки зниження стану історичних та культурних пам'яток через туристичні потоки: ерозія, пошкодження матеріалів, надмірна присутність людей. Аналіз показує, що туристичні гіді, місцеві громади та управлінці спадщиною часто розглядають ці проблеми як критичні, але недостатньо опрацьовані у стратегіях розвитку [3].

Для вирішення конфлікту між вигодами і ризиками запропоновано такі рішення [4]:

- сертифікація туристичних дестинацій за стандартами сталого розвитку;
- запровадження квот на круїзні заходи та одночасну кількість відвідувачів;
- розвиток екологічно відповідних транспортних рішень (наприклад, електрофери, зниження викидів суден) та green accommodation.

Практики Fjord Norway і Svalbard показують, що такі рішення мають бути інтегровані у нормативно-правове поле та мають підтримку локальних громад.

Стійкість туристичного розвитку визначається ефективністю управлінських рішень, зокрема через локальні моделі сталого туризму (Fjord Norway, Geiranger, Svalbard). Ці практики доводять, що саме регіональні політики, орієнтовані на зелені стандарти, можуть забезпечити збереження ресурсного потенціалу без втрати конкурентоспроможності дестинацій.

Ключовою проблемою є конфлікт між економічною вигодою та

екологічною відповідальністю. Туристичні потоки часто зосереджуються у вузьких територіальних межах, створюючи просторову нерівномірність навантаження. Це потребує запровадження системи квот, сезонного перерозподілу потоків та активного екологічного моніторингу.

Підвищення екологічної вразливості природних систем зумовлює необхідність використання цифрових технологій у моніторингу туристичних територій – зокрема GIS-моделювання, дистанційного зондування, аналізу даних про мобільність туристів. Це дозволяє формувати науково обґрунтовані управлінські рішення.

Отже, ефективне використання туристичного потенціалу природних ресурсів Норвегії можливе лише за умов впровадження політики «зеленої трансформації» туризму, що поєднує екологічні, економічні й соціальні аспекти розвитку. Йдеться про розробку екостандартів для підприємств, стимулювання енергоефективних технологій, зниження викидів від транспортної діяльності, екологічну сертифікацію туроператорів і готельних мереж. Туристичний потенціал Норвегії є не лише економічним активом, а й екосистемною цінністю. Його збереження вимагає трансформації від ресурсно-експлуататорської до ресурсно-відповідальної моделі розвитку, де пріоритет надається якості, а не кількості турпотоків. Саме такий підхід забезпечить довготривалу конкурентоспроможність норвезького туризму на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. But T., Mamotenko D., Korniienko O., Gubar O. Financial Assurance for Tourism Development and Its Impact on the Economy of European Countries. In: Semenov, A., Yepifanova, I., Kajanová, J. (eds) *Data-Centric Business and Applications*. Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies. 2025. vol 240. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-81557-7_4
2. Hovelsrud G. K., Veland S., Kaltenborn B., Olsen J., and Dannevig H. Sustainable Tourism in Svalbard: Balancing economic growth, sustainability, and environmental governance. *Polar Record*. 57(e47). P. 1–7.

3. Flyen A. C., Flyen C., & Hegnes A. W. Exploring Vulnerability Indicators: Tourist Impact on Cultural Heritage Sites in High Arctic Svalbard. *Heritage*. 2023. 6(12). P. 7706–7726. <https://doi.org/10.3390/heritage6120405>
4. Bonusiak G. Development of Ecotourism in Svalbard as Part of Norway's Arctic Policy. *Sustainability*. 2025. 13(2). P. 962. <https://doi.org/10.3390/su13020962>